

УДК 630:528.4

В.П.Легеца

Ужгородський національний університет, 88000, Ужгород, вул. Університетська, 14

E-mail: legezav@yandex.ua

НЕВІДПОВІДНІСТЬ ОБЛІКУ ЗЕМЕЛЬ ЛІСОВОГО ФОНДУ (НА ПРИКЛАДІ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ)

Проаналізовано облік земель лісового фонду Закарпатської області за матеріалами лісовпорядкування та землевпорядкування. Встановлена невідповідність в обліку земель лісового фонду, яка становить 36000 га.

Ключові слова: лісовий фонд, матеріали лісовпорядкування та землевпорядкування, облік земель, невідповідність обліку, користувачі земельних ділянок.

Постановка проблеми. За сучасних умов швидкість використання ресурсів значно перевищує можливості їх відтворення. Таке можна відзначити і щодо лісових ресурсів. Точність і об'єктивність обліку лісових ресурсів має важливе значення, оскільки, забезпечує можливість планового підходу до їх використання та покращення відновлення.

Другим важливим фактором є унеможливлення неконтрольованих процесів суцільних вирубок, які при невідповідностях класифікацій дають можливість віднести лісові фонди до інших типів земель і цим самим покривати неправомірні дії.

Стан дослідження. Динаміка лісистості території Закарпатської області має лише зростаючі тенденції. Приміром, якщо в 1946 році вона становила 42,6%, то за результатами обліку 2009 року - 52,2%. На даний момент площа земель лісового фонду Закарпаття становить 689,97 тис. га - це і є 53,8% від усієї території області. Всі ліси області знаходяться в державній власності та розподілені між постійними користувачами земельних ділянок лісового фонду і підпорядковані різним структурам: 71% - Державному агентству лісових ресурсів, 13,8% - Міністерству аграрної політики, 1,4% - Міністерству оборони, 0,5% - Міністерству освіти і науки, 11,4% - Міністерству охорони природного навколишнього середовища. Ще 13,4 тис. гектарів, або 1,9%, є землями запасу органів місцевого самоврядування.

Серед вчених, які здійснювали дослідження в галузі використання та охорони земель лісового фонду, слід відзначити В.І. Андрейцева, А.Г. Бобкову, С.П. Гавриша, А.П. Гетьмана, М.В. Краснову, П.Ф. Кулиничу, І.І. Каракаша, Н.Р. Малишеву, В. Непийводу, В.В. Носіка, В.І. Семчика, Ю.С. Шемшученку.

Виклад основного матеріалу. Основним кодифікованим законом України про ліси і ведення лісового господарства є Лісовий кодекс України [1]. Правові аспекти суб'єктів користування землями лісового фонду визначено Земельним кодексом України [2], який регулює земельні відносини при використанні лісів, визначенні меж земельних ділянок лісового фонду тощо.

Згідно Земельного кодексу України [2] землями лісового фонду визнаються землі, вкриті лісом, а також не вкриті лісом, але надані для потреб лісового господарства. Відповідно до Лісового кодексу України [1] до лісового фонду України належать лісові ділянки, в тому числі захисні насадження лінійного типу, площею не менше 0,1 гектара; до лісового фонду України не належать:

1) зелені насадження в межах населених пунктів (парки, сади, сквери, бульвари тощо), які не віднесені в установленому порядку до лісів;

2) окремі дерева і групи дерев, чагарники на сільськогосподарських угіддях, присадибних, дачних і садових ділянках.

Облік земель лісового фонду ведеться як в лісовпорядкуванні, так і в землевпорядкуванні. Так в лісовому обліку це є форми Ф-1 ДЛК, Ф-2 ДЛК, Ф-3 ДЛК, які ведуться в електронному і паперовому вигляді, а в земельному обліку – це форма б-зем, яка ведеться в електронному вигляді.

Центральним органом виконавчої влади з питань земельних ресурсів у галузі земельних відносин є Державне агентство земельних ресурсів України, а органом виконавчої влади з питань лісового господарства у галузі лісових відносин – Державне агентство лісових ресурсів України. Це органи спеціальної компетенції у вищезазначених галузях, які діють на підставі положень про них [3,4]. Також вказані органи входять в систему органів державного управління у галузі охорони довкілля поруч з Міністерством екології та природних ресурсів України, оскільки і земельні, і лісові ресурси є складовою навколишнього природного середовища. З огляду на спільність інтересів вищевказаних органів державного управління щодо використання та охорони земель лісового фонду варто зазначити те, що існує потреба тісної співпраці Держземагентства України та Держлісагентства України, оскільки сьогодні існує низка питань земельно-лісових відносин, які потребують регулювання. Одним з таких питань є облік земель лісового фонду.

Землі лісового фонду обліковуються за державним земельним кадастром та державним лісовим

кадастром одночасно. При цьому особливо актуальним питанням обліку земель лісового фонду є через невідповідність його даних в межах лісового кадастру та в межах земельного кадастру. Зокрема, за даними державного лісового кадастру площа земель лісового фонду Закарпаття становить 689,97 тис.га, а за даними державного земельного кадастру – 724,2 тис.га. Як видно з цих даних існує розбіжність між матеріалами обліку за державним лісовим кадастром та за державним земельним кадастром, так відхилення в обліку ставить під сумнів правильність його ведення по кожному із названих кадастрів і створює підґрунття для виникнення як тепер, так і в майбутньому суперечливих ситуацій. Адже, різниця в обліку становить 34,2 тис. га., і це, враховуючи той факт, що державний лісовий кадастр ведеться на основі державного земельного кадастру.

Метою нашого дослідження є виявлення причин невідповідності між обліком земель за матеріалами лісовпорядкування та землевпорядкування. Дослідження проводилося під керівництвом доцента кафедри лісівництва УжНУ Кічури В.П. Для отримання результатів досліджень були проаналізовані матеріали з обліку лісового фонду як за даними лісовпорядкування, так і за даними землевпорядкування [5].

Дані з обліку земель лісового фонду за матеріалами лісовпорядкування вибирались з форм обліку №1, №2, №3 [5] і зведені в таблицю 1.

Таблиця 1

Зведені дані з обліку лісового фонду Закарпатської області станом на 01.01.12.

Постійні користувачі земель лісового фонду	Загальна площа, тис.га	Відсоток із загальної площі
Державні підприємства лісових, лісомисливських і лісових дослідних господарств (Державне агентство лісових ресурсів України)	491,85	71,5%
Головне державне спеціалізоване лісгосподарське агропромислове підприємство „Закарпатгроліс” (Міністерство аграрної політики України)	74,98	10,9%
Ужгородське військове лісництво (Міністерство оборони України)	9,63	1,4%

Закарпатський лісотехнікум (Міністерство освіти і науки України)	3,45	0,5%
Природоохоронні установи й організації (Міністерство екоресурсів України)	78,42	11,4%
Землі запасу органів місцевого самоврядування	31,64	4,6%
Всього	689,97 тис.га	

Таблиця 2

Зведені дані з обліку лісового фонду Закарпатської області за матеріалами землевпорядкування (форма №6-зем, розділ 2, станом на 01.01.13)

Ліси та інші лісовкриті площі – всього в тому числі –	724,2
лісові землі з них –	677,5
вкриті лісовою (дервною чи чагарниковою) рослинністю з яких	657,8
полезахисні смуги	0,2
інші захисні насадження	33,2
не вкриті лісовою рослинністю	6,6
інші лісові землі	13,1
чагарники	46,7
З усіх лісів та інших лісовкритих площ – для виробництва (добування, заготівлі) деревини	261,8
для захисної, природоохоронної та біологічної мети	323,3
для відпочинку	9,2

Зведені дані з обліку лісового фонду за матеріалами землевпорядкування наведені в таблиці 2(витяг з форми №6-зем) [5].

Слід зазначити, що дані з обліку за формою 6-зем та за формами Ф-1 ДЛК, Ф-2 ДЛК, Ф-3 ДЛК бралися станом на 01.01.13р., а зведені дані з обліку земель лісового фонду Закарпаття станом на 01.01.12р., це свідчить про те, що протягом року вилучення земель не проводилося.

Аналіз даних таблиць вказує на невідповідність величини площі лісового фонду за землевпорядкуванням та лісовпорядкуванням. Різниця площ, як вже було зазначено, становить 34,2 тис.га. Ця невідповідність, перш за все, викликана тим, що угіддя – "чагарники", що облікуються за формою №6-зем, в лісовпорядкувальному обліку до лісів не відноситься. За даними форми 6-зем лісовий фонд представлений у графі «всього» 2-го розділу як "Ліси та інші

лісовкриті площі". При цьому не зрозуміло, що вважається лісами, а що – іншими лісовкритими площами. Наприклад, за землевпорядкувальним обліком до лісовкритих площ віднесено 46,7 тис.га чагарників, які за лісовпорядкувальним обліком взагалі не віднесені до категорії лісів.

За результатами з аналізу, виконано зведену таблицю з використанням даних землевпорядкування (форма №6-зем, розділ 2).

Автором також був проведений аналіз розподілу земель лісового фонду за постійними землекористувачами. Стосовно обліку земель лісового фонду за лісовпорядкувальними матеріалами, дані наведені в табл. 1. А дані за обліком земель лісового фонду у розрізі користувачів і у відповідності до форми №6-зем та форм Ф-1 ДЛК, Ф-2 ДЛК, Ф-3 ДЛК приведено в таблиці 3.

Дані за обліком земель лісового фонду у розрізі користувачів і у відповідності до форми №6-зем та форм Ф-1 ДЛК, Ф-2 ДЛК, Ф-3 ДЛК

Постійні користувачі земель лісового фонду	Площа, тис.га	
	за лісовпорядкувальним обліком (форми Ф-1 ДЛК, Ф-2 ДЛК, Ф-3 ДЛК)	за землевпорядкувальним обліком (форм 6-зем)
Державні підприємства лісових, лісомисливських і лісових дослідних господарств (Державне агентство лісових ресурсів України)	491,85	-
Головне державне спеціалізоване лісгосподарське агропромислове підприємство „Закарпатгагроліс” (Міністерство аграрної політики України)	74,98	-
Державні сільськогосподарські підприємства	-	10,6
Недержавні сільськогосподарські підприємства	-	2,8
Селянські (фермерські) господарства	-	0,1
Ділянки для сінокошіння та випасання худоби	-	0,1
Заклади, установи, організації	-	0,2
Підприємства та організації транспорту, зв'язку	-	0,2
Ужгородське військове лісництво(Міністерство оборони України)	9,63	-
Частини, підприємства, організації, установи, навчальні заклади оборони	-	6,8
Закарпатський лісотехнікум(Міністерство освіти і науки України)	3,45	-
Організації, підприємства і установи природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення	-	72,2
Природоохоронні установи й організації підпорядковані Міністерству екології та природних ресурсів України	78,42	-
Лісгосподарські підприємства	-	502,2
Водогосподарські підприємства	-	1,8
Землі запасу	31,64	127,2
Всього	689,97	724,2

Як бачимо, за лісовпорядкувальним обліком площа земель лісового фонду, що перебувають у постійному користуванні становить 689,97 тис.га, а за землевпорядним обліком – 724,2 тис.га, це демонструє, що розбіжність у 34,2 тис.га дійсно існує.

Висновки. Отже, на сьогодні існує суперечність між державним лісовим кадастром та державним земельним кадастром з питань обліку земель лісового фонду. Тому потребує детального вивчення практика застосування положень

та інструкцій з обліку земель обох видів кадастрів, внесення до них відповідних змін, що сприятимуть веденню обліку земель лісового фонду на єдиних засадах. Не менш важливою є співпраця Держземагентства України і Держлісагентства України як єдиного механізму в реалізації питань досягнення оптимальної лісистості території Закарпатської області та раціонального використання й охорони земель лісового фонду.

Виявлені невідповідності в обліку земель лісового фонду за даними лісовпорядкування та землевпорядкування потребують термінового усунення з метою недопущення конфліктних ситуацій як тепер так і в майбутньому.

Для цього потрібно, насамперед, чітко встановити типи угідь, що відносяться до земель лісового фонду у відповідності з

чинним законодавством. Ці угіддя мають визначатися за єдиними спільними для державного лісового кадастру та державного земельного кадастру критеріями.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Лісовий кодекс України: за станом на 27 липня 2013 року [Електронний ресурс]/ Верховна Рада України. – Офіц.вид. – К.: Відомості Верховної Ради України, 1994. - № 17. – Ст 99. – Режим доступу до тексту: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3852-12>.
2. Земельний кодекс України: за станом на 07 листопада 2012 року [Електронний ресурс]/ Верховна Рада України. – Офіц.вид. – К.: Відомості Верховної Ради України, 2002. - № 3. – Ст 27. – Режим доступу до тексту: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>.
3. Указ Президента України «Про Державне агентство лісових ресурсів України» від 13.04.2011р. № 458/2011 [Електронний ресурс]/ Президент України. – Офіц.вид. – К.: Офіційний вісник України, 2011. - № 29. – С. 1264. - Режим

- доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/458/2011>
4. Указ Президента України «Про Державне агентство земельних ресурсів України» від 08.04.2011р. № 445/2011 [Електронний ресурс]/ Президент України . – Офіц.вид. – К.: Офіційний вісник України, 2011. - № 29. – С. 1253. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/445/2011>
5. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку ведення державного лісового кадастру та обліку лісів» від 20 червня 2007 р. N 848 [Електронний ресурс]/ Кабінет Міністрів України. – Офіц.вид. – К.: Офіційний вісник України, 2007. - № 46. – С. 1885.- Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/848-2007-%D0%BF>

V. Leheza

Uzhhorod National University, 88000, Uzhhorod, University Str., 14

E-mail: legezav@yandex.ua

DISCREPANCY WITH THE RECORDS OF FOREST FUND LANDS (FOR EXAMPLE TRANSCARPATHIAN REGION)

Analyzed the records of forest fund lands of Transcarpathian region by materials of forest inventory and land management . The installed discrepancy in the records of forest fund lands, which is 36.2 thousand hectares.

Key words: forest fund, forest inventory and land management, land records, accounting discrepancy, users of land.

В.П.Легеза

Ужгородский национальный университет, 88000, Ужгород, ул. Университетская, 14

E-mail: legezav@yandex.ua

НЕСООТВЕТСТВИЕ В УЧЕТЕ ЗЕМЕЛЬ ЛЕСНОГО ФОНДА (НА ПРИМЕРЕ ЗАКАРПАТСКОЙ ОБЛАСТИ)

Проанализирован учет земель лесного фонда Закарпатской области по материалам лесоустройства и землеустройства. Установленное несоответствие в учете земель лесного фонда, составляет 36,2 тыс.га.

Ключевые слова: лесной фонд, материалы лесоустройства и землеустройства, учет земель, несоответствие учета, пользователи земельных участков.